

CALEA MÂNTĂVIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

EDITORIAL

Realitate și ficțiune, adevăr și minciună

În perioada pe care o parcurgem e destul de dificil să mai putem discerne între realitate și ficțiune, între adevăr și minciună, deoarece aceste categorii cu care operăm rațional, în societate sunt amestecate în foarte mare măsură. Presa, care are ca principal rol acela de a informa în mod corect și în timp real, oferind informații adevărate, are în prezent, un rol major în încurajarea acestui amestec al planurilor care provoacă multă confuzie socială.

Întotdeauna ar trebui să se pornească de la realitate și mai ales trebuie avut curajul de a accepta realitatea așa cum ni se înfățișează la momentul respectiv. De asemenea ar trebui să se construiască pornind de la ceea ce este adevărat, însă de multe ori există tentative de a denatura realitatea, de a prezenta minciuna ca adevăr, fie prin cosmetizare, încercând să arătăm o situație mai bună decât este ea în realitate, încurajând deci aparențele, fie, mai nou prin a o degrada, de a arăta o situație mai rea decât este ea în mod real. Cu ce scop? Încă nu ne este clar acest lucru.

Cel mai mare deserviciu ni-l facem atunci când îndulcim realitatea, când o cosmetizăm, pentru a da bine în fața lumii și, de ce nu, pentru a îmbia la nelucrare, la pasivitate, căci pasivitatea este întotdeauna mai comodă decât lucrarea. Nu milităm nici pentru aflarea în treabă care, se pare, este politică națională la români, dar nu milităm, Doamne ferește, nici pentru pasivitate.

Dar la fel de mare rău este și a denatura realitatea în sens negativ, de a oferi informații false cu scopul de a induce sentimente de nesiguranță și teamă, de a prezenta neadevăruri care au puterea de a-i destabiliza psihic pe oameni, de a-i deprima. Și spunem aceasta în contextul pandemiei prin care trecem în prezent, perioadă

de o mare confuzie, în care ne parvin informații contradictorii despre virus, despre originea și răspândirea lui, despre capacitatea sa de a-i îmbolnăvi pe oameni, despre numărul de infectați cu noul coronavirus și nu în ultimul rând despre numărul celor decedați din cauza Covid-19 sau de alte boli asociate virusului. În toate aceste aspecte nu se știe nimic sigur, speculându-se foarte mult și prezentându-se de multe ori informații contradictorii. Iar dacă la toate acestea mai adăugăm și tot soiul de teorii ale conspirației legate de noul vaccin, atunci confuzia este una totală.

Desigur, apare întrebarea, cine are interesul de a provoca asemenea stări de confuzie și ce se urmărește printr-un asemenea demers care-i bulversează grav pe oameni? Ceea ce putem spune cu siguranță este însă faptul că Dumnezeu voiește ca în tot ceea ce facem să pornim de la realitate și de la adevăr, nu de la ficțiune și de la minciună.

Și în Biserică trebuie să se pornească de la acceptarea realității eclesiale așa cum este ea în timpul prezent, unul cu multiple provocări și rearanjări, chiar și din punct de vedere religios, de modificare a unor comportamente religioase. Analiza acestei realități trebuie făcută cu multă responsabilitate, cu curaj am îndrăzni să spunem, curajul de a spune ceea ce este bine și ceea ce ar trebui îndreptat în bine. Ar trebui să pornim de la realitatea parohială, de la identificarea problemelor concrete cu care se confruntă parohiile noastre rurale și urbane, de la identificarea mutațiilor care se produc în societate și care-i afectează și pe credincioșii noștri.

De aceea, în facultatea noastră există un centru de studii teologice-istorice și de prognoză pastoral-misionară, încercându-se chiar în prezent realizarea unei prospecții concrete, pe teren, pentru a observa realitatea religioasă de la fața locului și doar pornind de la această realitate se vor putea stabili unele măsuri de optimizare a misiunii Bisericii.

Din sumar

- ◆ Două noi teze de doctorat în domeniul dreptului bisericesc susținute la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Arad

pagina 4, Pr. Filip Albu

- ◆ Știri

pagina 6

Pr. Caius CUȚARU

Puterea tainei celei înfricoșătoare

Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci

„Zis-a Domnul: Nimeni nu s-a suit în cer, decât Cel ce S-a coborât din cer, Fiul Omului, Care este în cer. Și după cum Moise a înălțat șarpele în pustie, așa trebuie să se înalțe Fiul Omului, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Căci n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca să se mântuiască, prin El, lumea.” (Ioan 3,13-17)

Praznicul Înălțării Sfintei Cruci are o mare însemnătate pentru Biserică, de aceea pentru o mai bună înțelegere a semnificației lui au fost rânduite două duminici, una înainte și una după Praznic. Înainte de pătimirile Sale Mântuitorul Hristos Le-a vorbit ucenicilor Săi despre moartea și învierea Sa pentru a-I pregăti și întări duhovnicește. Evanghelia din această duminică este un fragment din convorbirea tainică pe care El a avut-o cu fariseul Nicodim, care a venit noaptea în ascuns și i-a zis: „Rabi, știm că de la Dumnezeu ai venit învățător; că nimeni nu poate face aceste minuni, pe care le faci Tu, dacă nu este Dumnezeu cu el” (Ioan 3, 2). Mântuitorul Hristos i-a vorbit apoi despre Împărăția lui Dumnezeu și despre nașterea din nou a oamenilor din apă și din Duhul Sfânt și i s-a descoperit ca Fiul al lui Dumnezeu, spunându-i: „nimeni nu s-a suit în cer, decât Cel ce S-a coborât din cer, Fiul Omului, Care este în cer” (Ioan 3, 13). Tot acum i-a arătat și scopul venirii Sale pe pământ, adică: „ca să se mântuiască, prin El, lumea” (Ioan 3, 17). Amintind despre răstignirea Sa, Mântuitorul Hristos amintește de un episod din Vechiul Testament, anume înălțarea șarpelui pe un stâlp de către Moise în pustie: „Și după cum Moise a înălțat șarpele în pustie, așa trebuie să se înalțe Fiul Omului, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 14-15). După ieșirea din Egipt, când evreii pereginau prin pustie, poporul a început să-și piardă răbdarea, să hulească numele lui Dumnezeu și să cârtească împotriva lui Moise, căpetenia lor (Numeri 21, 4-8). Ca pedeapsă, s-au năpustit asupra lor șerpi veninoși care „mușcau poporul și a murit mulțime de popor din fiii lui Israel” (Numeri 21, 6). Au murit mulți dintre ei așa încât tot poporul s-a îngrozit de această primejdie și au venit la Moise și au zis: „Am greșit, grăind împotriva Domnului și împotriva ta; roagă-te Domnului, ca să depărteze șerpii de la noi”. Și s-a rugat Moise Domnului pentru popor. Iar Domnul a zis către Moise: „Fă-ți un șarpe de aramă și-l pune pe

un stâlp; și de va mușca șarpele pe vreun om, tot cel mușcat care se va uita la el va trăi. Și a făcut Moise un șarpe de aramă și l-a pus pe un stâlp; și când un șarpe mușca vreun om, acesta privea la șarpele cel de aramă și trăia” (Numeri 21, 7-9).

Despre legătura dintre taina răscumpărării neamului omenesc prin Domnul nostru Iisus Hristos și șarpele înălțat de Moise în pustie, Sfântul Chiril al Alexandriei zice: „Șarpele înseamnă păcatul amar și de oameni ucigător, care chinuia tot neamul omenesc de pe pământ, mușcând în multe moduri sufletul fiecărui om și vărsându-și în el veninul de multe feluri al răutății. Și nu puteau scăpa altfel de păcatul care îi biruia decât prin ajutorul cel din cer. S-a făcut deci Dumnezeu-Cuvântul întru asemănarea trupului păcatului, ca să osândească precum s-a scris, păcatul în trup (Romani 8, 3) și să Se arate pricină veșnică de mântuire celor ce privesc la El printr-o credință tare și prin pătrunderea dogmelor dumnezeiești. Iar faptul că s-a fixat șarpele pe un stâlp înalt (Numeri 21, 9) arată pe Hristos ridicat la înălțimea văzută și cunoscută, ca să nu rămână necunoscut nimănui pe pământ, cum zice El însuși (Ioan 12, 32), pentru pătimirea de pe cruce” (*Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, p. 176).

Pentru creștini Crucea este altarul de jertfă pe care S-a răstignit Mântuitorul Hristos și pe care a sfințit-o cu sfântul său Sânge pentru răscumpărarea neamului omenesc: „Suitu-Te-ai pe Cruce, Iisuse, Cel ce Te-ai pogorât din cer; venit-ai la moarte, Viața cea fără de moarte; către cei din întuneric, Lumina cea adevărată; către cei căzuți, învierea tuturor. Cel ce ești lumina și Mântuitorul nostru, slavă Ție!” (*Penticostar* p. 60). Sfântul Apostol Pavel referindu-se la aceasta zice: „El a intrat o dată pentru totdeauna în Sfânta Sfintelor, nu cu sânge de țapi și de viței, ci cu însuși sângele Său, și a dobândit o veșnică răscumpărare. Căci dacă sângele țapilor și al taurilor și cenușa junincii, stropind pe cei spurcați, îi sfințește spre curățirea trupului, Cu cât mai

mult sângele lui Hristos, Care, prin Duhul cel veșnic, S-a adus lui Dumnezeu pe Sine, jertfă fără de prihană, va curăți cugetul vostru de faptele cele moarte, ca să sluiți Dumnezeului celui viu ?” (Evrei 9, 12-14).

Prin moartea Sa, Hristos Domnul a biruit păcatul și moartea, iar prin Învierea Sa din morți a arătat slava Crucii ca fiind slavă a iubirii Sale. Hristos a transformat crucea din instrument de ocară și de tortură în simbol al iubirii de viață făcătoare. Jertfa pe Cruce a Mântuitorului Hristos, este pe de o parte o dăruire de Sine, un dar adus Tatălui, pe de alta, este compătimire față de toți oamenii. Mântuitorul Hristos Se identifică cu toți oamenii și își asumă afectele firii omenești și moartea, din iubire pentru ei și pentru mântuirea lor din robia păcatului și a morții. Prin aceasta se realizează comuniunea de iubire între Dumnezeu și oameni. Sfântă Cruce este semnul biruinței lui Hristos asupra morții, este simbolul vieții trăite în iubire, este puterea lui Dumnezeu pentru cei ce vor să se mântuiască. Creștinul se însemnează cu semnul Sfintei Crucii, și diavolul fuge de la el. Despre însemnarea cu semnul Sfintei Crucii, Sfântul Chiril al Ierusalimului spune: „Să nu ne rușinăm să mărturisim pe Cel răstignit. Fă-ți cu încredere pe frunte cu degetele pecetea și fă cruce în toate acțiunile tale; și când mănânci pâine, și când bei din pahar; când pleci de acasă și când vii; înainte

de a te culca și când te trezești; când călătorești și când te odihnești. Crucea este semn pentru cei credincioși și teamă pentru demoni. Iisus i-a biruit pe aceștia prin cruce și i-a dat cu hotărâre pe față. Când demonii văd crucea își aduc aminte de Cel răstignit. Se tem de cel ce a zdrobit capetele balaurului. Nu disprețul pece-tea pentru că a fost dată în har” (*Cateheze*, 13, 36). Prin Crucea Domnului Hristos noi avem posibilitatea desăvârșirii lăuntrice și să moștenim raiul împreună cu Mântuitorul Hristos. Nicodim rămâne pentru noi o pildă în râvna sa de a cunoaște învățătura Mântuitorului Hristos, și un îndemn de a ne apropia de Hristos, de a-I deveni „ucenici”, de a-L propovădui prin viața noastră, prin prezența noastră la slujbele Bisericii. Numai astfel vom simți bucuria care vine prin cinstirea Sfintei Crucii: „Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și sfântă învierea Ta o laudăm și o slăvim; că Tu ești Dumnezeu nostru, afară de Tine pe altul nu știm, numele Tău numim. Veniți, toți credincioșii, să ne închinăm sfintei învierii lui Hristos. Că, iată, a venit, prin Cruce bucurie la toată lumea. Totdeauna binecuvântând pe Domnul, laudăm învierea Lui, că răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a stricat” (*Penticostar*, p. 20). Amin!

Pr. Ioan LAZĂR

Răbdarea lui Dumnezeu față de oameni

Dacă Dumnezeu nu oprește prin forță relele, pe care le fac oamenii, aceasta înseamnă că El respectă libertatea fiilor Săi și mai înseamnă că le așează pe umeri răspunderea tuturor faptelor lor ca apoi să-i poată răsplăti. Fără libertate nu există răspundere, fără răspundere nu poate să fie răsplătită: recompensă sau pedeapsă. Iată din ce considerații generale răul nu este de la Dumnezeu și nu trebuie atribuit Lui. În special este de observat că răul are pricini care, de cele mai multe ori, pot fi identificate și uneori înlăturate. De pildă, sufletele „rele”, sunt uneori victimele viciului mândriei și a egoismului; alteori sunt rezultatul unei educații greșite sau produsul unui mediu vicios, infectat de virusul bolilor trupesti și sufletești. Nedreptățile sociale, păcatele, războaiele și abuzurile celor tari vin de la oamenii de voință fără simț de răspundere, de la conducători abuzivi, de la ființe răutăcioase care nu vor fi lipsite de răsplata cuvenită faptelor lor. Ce s-ar alege de lumea aceasta dacă pronia divină ar pedepsi oamenii după fiecare păcat... Ar fi numai vaiete și plânsuri în lume, și nedreptăți. Pentru că, într-un vinovat pedepsit acum, să zicem

cu moartea, se pedepsesc mii de urmași nevinovați, ceea ce ar constitui o nedreptate strigătoare la cer. Dumnezeu pedepsește, dar El știe răbda și remedia răul cu binele, pe căi și prin mijloace pe care noi, cu un orizont de privire și de cunoaștere așa de limitat, în veci nu le putem descoperi.

În privința aceasta nu trebuie să avem nici o îndoială. El știe că omul nu-i totdeauna numai păcătos, după cum nu-i totdeauna nici sfânt, și de aceea e îndelung răbdător și bun cu toți. Cam la fel stăm și cu suferințele, durerile și lacrimile „dreptilor”. Aceștia nu sunt întotdeauna așa de dreți și sfinți precum ni-i închipuim, și, în rândul al doilea, nu putem să negăm marele rol purificator, mângâietor și mântuitor al suferinței. Din suferință se nasc marile idealuri progresiste, capodoperele culturale și personalitățile reprezentative ale omenirii. Ceea ce înseamnă că suferința, când nu este binemeritată, are de atâtea ori un rol providențial și pedagogic, spre binele omului și al societății. Trebuie numai să avem și noi răbdare, îndelungă răbdare și încredere în El.

(Ilarion V. Felea, *Religia iubirii*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2009, p. 147-148)

Două noi teze de doctorat în domeniul dreptului bisericesc susținute la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Arad

Pentru Facultatea de Teologie Ortodoxă „Iarion V. Felea” din Arad începutul noului an bisericesc a coincis cu debutul altor activități și evenimente academice, de o reală importanță pentru teologia românească.

Astfel, în ziua 3 septembrie 2020 au fost susținute două noi lucrări de doctorat în Teologie, la disciplina Drept bisericesc.

În prezența Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, primul candidat, Pr. Drd. Florin-Ioan Avram, a prezentat lucrarea *Iconomie și acrivie în tradiția canonică a Bisericii Ortodoxe*, cercetare realizată sub coordonarea Pr. Prof. Univ. Dr. Constantin Rus. Din comisia prezidată de Pr. Prof. Univ. Dr. Cristinel Ioja au mai făcut parte Pr. Prof. Univ. Dr. Nicușor Beldiman și Arhid. Prof. Univ. Dr. George Grigoriță de la Facultatea de Teologie Ortodoxă *Patriarhul Justinian* din București și Pr. Conf. Univ. Dr. Lucian Farcașiu de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Arad.

Din referatul coordonatorului s-au reținut următoarele aprecieri: „lucrarea elaborată de Pr. Drd. Florin-Ioan Avram răspunde exigențelor științifice actuale, specifice domeniului Teologie. Tema lucrării este inedită atât în structura, cât și prin implicațiile și perspectivele ei. În ceea ce privește caracterul științific, lucrarea se integrează în exigențele formale ale stadiului formativ, de pregătire pe care îl reprezintă, fiind fundamentată pe izvoare și pe o bibliografie actuală, în concordanță cu tema și cu aprofundarea conceptelor din aria pe care o cercetează. Lucrarea are 282 de pagini, fiind fundamentată pe 848 note de subsol și pe o bibliografie extinsă însumând 26 de izvoare biblice, patristice și canonice, 264 lucrări de specialitate și 152 articole și studii conexe temei. Problematika *iconomiei bisericești* și a *acriviei* reprezintă o temă fundamentală a Dreptului canonic ortodox, cele două principii fiind esențiale în aplicarea canoanelor”.

În aceeași zi, în fața aceleiași comisii amintite mai sus, a fost susținută o a doua teză de doctorat intitulată: *Lazăr Iacob și opera sa canonic-juridică. O evalua-*

re canonic-juridică a contribuției sale la dezvoltarea dreptului bisericesc. Aceasta a fost elaborată de Pr. Drd. Tudor Budeanu, sub îndrumarea științifică a Pr. Prof. Univ. Dr. Constantin Rus.

Din aprecierile coordonatorului s-au desprins următoarele concluzii: „lucrarea arată că acest canonist a revoluționat cercetarea științifică a studiilor de Drept canonic, valoarea aplicativă a acestei teze se descoperă prin raportarea rezultatelor cercetării la evaluarea contextului istoric actual”. Lucrarea are 438 de pagini, fiind fundamentată pe 796 note de subsol și pe o bibliografie extinsă însumând 20 de izvoare biblice, istorice și canonice, 72 lucrări de specialitate, 78 articole și studii conexe temei și 24 documente de arhivă.

În urma deliberării comisiilor, candidații au fost declarați Doctori în Teologie.

La final, părintele decan, Cristinel Ioja, a mulțumit ÎPS Timotei pentru prezență și sprijinul constant arătat față de Facultatea de Teologie din Arad, felicitându-i totodată pe candidați pentru efortul de cercetare depus. În cuvântul său, părintele decan a avocat parteneriatul special avut cu Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, materializat prin multiple activități academice comune, apreciind prezența părinților profesori din capitală ca o mărturie întru continuitate a acestor legături.

În intervenția sa, ÎPS Arhiepiscop Timotei a adus câteva precizări importante în legătură cu cele două teme abordate. În finalul alocuțiunii a adresat un cuvânt special de mulțumire membrilor comisiei, evidențiind bucuria prilejuită de prezența distinșilor profesori de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București.

Pr. Filip ALBU

Sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci

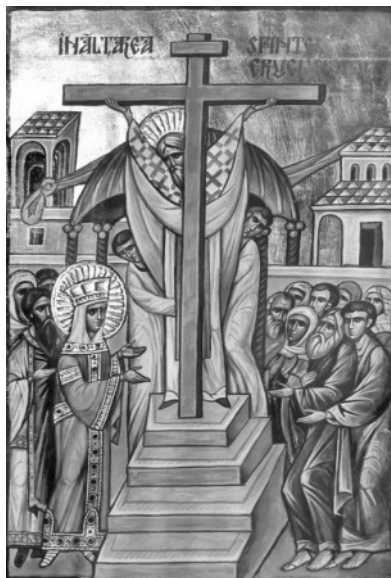
Cea mai veche și mai importantă dintre sărbătorile ortodoxe închinată cinstirii Sfintei Cruci este Înălțarea Sfintei Cruci (Etauroyyaueia, Vozdvijenie Kresta), la 14 septembrie, pe care, precum am văzut, unii o numără între praznicele împărătești. În această zi sărbătorim de fapt amintirea a două evenimente, deosebite din istoria lemnului Sfintei Cruci, despre care am pomenit mai înainte, și anume:

- Aflarea Crucii pe care a fost răstignit Mântuitorul și înălțarea ei solemnă în văzul poporului, de către episcopul Macarie al Ierusalimului, în ziua de 14 septembrie din anul 335.

- Aducerea sau întoarcerea Sfintei Cruci de la perșii păgâni, la anul 629, pe timpul împăratului bizantin Heraclius, care a depus-o cu mare cinste în biserica Sfântului Mormânt (a Sfintei Cruci) din Ierusalim, după ce patriarhul Zaharia a înălțat-o în văzul credincioșilor, la 14 septembrie 630.

După mărturia unei cronici anonime, sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci ar fi luat ființă în anul 335. În acel an, în ziua de 13 septembrie, a avut loc sfințirea celebrei basilici construite de împăratul Constantin cel Mare deasupra mormântului Domnului (Marturiou, Martyrium), iar a doua zi, fiind adunați acolo cu acel prilej mulți episcopi și credincioși, episcopul Macarie al Ierusalimului a arătat, pentru prima dată, de pe amvonul bisericii, sfântul lemn al Crucii Răstignirii, pentru ca să-l vadă și să-l venereze toți cei de față. De atunci a rămas definitiv ziua de 14 septembrie ca sărbătoare a „Înălțării” sau „Arătării” Sfintei Cruci. Cu timpul, sărbătoarea principală de la 13 septembrie, adică aniversarea anuală a sfințirii bisericii lui Constantin, care prilejuise înălțarea solemnă a Sfintei Cruci, a rămas în umbră și, deși a fost celebrată prin slujba zilei, care figurează încă în Mineiul ortodox pe septembrie (la ziua de 13), ea a rămas ca o simplă înainte-prăznuire a sărbătorii Înălțării Crucii, de a doua zi (14 septembrie), pe care a trecut accentul principal. La aceasta s-a adăugat și amintirea aflării Sfintei Cruci, care se sărbătorea până atunci la date diferite: la unii în Vinearea Patimilor, la alții în Lunea Paștilor.

Cu toate că pelerina apuseană Egeria afirmă că aflarea Crucii a avut loc în aceeași zi în care s-a sfințit biserica Sfântului Mormânt, adică la 13 septembrie, se pare că, la început, Aflarea Sfintei Cruci și Înălțarea Sfintei Cruci au fost sărbători separate și serbate la date

diferite, așa cum, de altfel, le găsim încă până astăzi la unele popoare creștine. Astfel, pe când Înălțarea Sfintei Cruci se sărbătorește pretutindeni (inclusiv la catolici) la 14 septembrie, Aflarea Sfintei Cruci e sărbătorită în Biserica apuseană la 3 mai: Inventio Sanctae Crucis, sărbătoare care asociază cultul Crucii cu Festivitățile pascale, fiind la origine aniversarea anuală a sfințirii basilicii Sfintei Cruci din Roma, zidită de Sfânta Elena în amintirea Crucii salvatoare, care se arătase pe cer fiului ei. Aici Sfânta Elena a adus apoi o parte din lemnul Sfânt al Crucii descoperite de ea, care se păstrează până acum. La

abisinieni și în Biserica din Alexandria, Aflarea Crucii se serbează la 4 mai, iar la copti și la arabi la 6 martie. Ca o reminiscență a vechii sărbători a Aflării Sfintei Cruci (de la 6 martie), trebuie privită în calendarul ortodox de azi Duminica a treia din Păsesimi, numită a Sfintei Cruci.

Fiind sărbătoare de origine palestiniană, la început Înălțarea Sfintei Cruci avea un caracter local. Serbarea ei era limitată la Ierusalim, unde, precum am văzut, se păstra lemnul Crucii Răstignirii, de la descoperirea lui până la 634 (635), când a fost dus la Constantinopol. Procesiunea solemnă, prin care se cinstea odinioară Sfânta Cruce în Cetatea Sfântă, s-a păstrat de altfel acolo până astăzi în rânduiala slujbei din ziua de 14 septembrie. Cu timpul, sărbătoarea s-a întins și în părțile Constantinopolului (sec. V), unde ceremonialul ei a primit o nouă strălucire și dezvoltare, mai ales din sec. VII, de când Sf. Lemn a fost adus de la Ierusalim la Constantinopol (634-635), generalizându-se treptat, până prin sec. VI, în toată Biserica de Răsărit. În calendarul roman, sărbătoarea a fost introdusă de papa Serghie I (687-701), care era antiohian de origine, iar în Biserica Armeană, Înălțarea Sfintei Cruci face parte dintre primele cinci săbători mai mari și are dată variabilă, fiind sărbătorită în Duminica cea mai apropiată de 14 septembrie (între 11-17 septembrie).

Spre deosebire de alte praznice împărătești, Înălțarea Sfintei Cruci se serbează cu post, pentru că ea ne aduce aminte de Patimile și moartea Mântuitorului.

(Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Liturgică Generală*, Volumul I, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2002, p. 174-176)

Nașterea Maicii Domnului prăznuită la Mănăstirea Arad-Gai

În fiecare an, la data de 8 septembrie, arădenii sărbătoresc cu multă bucurie Nașterea Maicii Domnului, cea dintâi sărbătoare mare de la începutul anului bisericesc.

Slujba de Priveghere

În seara de ajun a sărbătorii Nașterii Maicii Domnului, Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului, a săvârșit slujba Vecerniei cu Litie în altarul de vară din curtea Mănăstirii Arad-Gai. La finalul acesteia, Preasfinția Sa a rostit un cuvânt de învățătură despre această mare sărbătoare.

Slujbele au continuat pe întreg parcursul nopții, săvârșindu-se Taina Sfântului Maslu, Sfânta Liturghie de noapte, Ceesurile liturgice, Slujba Aghiasmei mici, Acatistul Nașterii Maicii Domnului.

Sfânta Liturghie Arhierescă

În ziua praznicului, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, a săvârșit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie arhierescă în altarul de vară din curtea mănăstirii. Din sobor a făcut parte, pe lângă alți părinți slujitori: Pr. Gheorghe Gligor, vicar eparhial, Pr. Pavel Teodor, consilier eparhial și Arhid. Tiberiu Ardelean, inspector eparhial.

Cuvântul de învățătură rostit de către Chiriarhul nostru a fost pus sub titlul „Numire grăitoare” (în baza citirilor scripturistice ale praznicului: Filip. 2; Luca 10) pentru praznicul din calendarul bisericesc, deoarece se referă la însăși nașterea Născătoarei de Dumnezeu, arătând astfel locul evenimentului în planul divin. Ori,

dintre sărbătorile Maicii Domnului cea la care se face referire se află la începutul anului bisericesc, iar cea a adormirii, care de fapt înseamnă o naștere în împărăția cerurilor, la sfârșitul acestuia. Astfel, patronajul spiritual al Maicii Domnului călăuzește viața creștinilor de la pruncie până la săvârșire. Numirile populare cunoscute sunt pentru cea dintâi sărbătoare Sfânta Maria mică iar pentru cea de-a doua Sfânta Maria mare, vădind astfel perioadele vieții care este grăitoare pentru virtuțile Maicii Domnului, păstrând învățătura dreaptă despre pururea fecioria ei în timpul și după naștere, pentru a temelii drept învățătura de credință.

Cum putem pricepe, pruncii au din fașă virtuțile ce vor crește până la deplinătate, la maturitate, afirmate și pe mai departe; iar acestea în lucrare arată darul dumnezeiesc și zestrea părintească ce garantează ajungerea scopului mântuitor. Evlavia Părinților Ioachim și Ana va da rodul voit de Dumnezeu, răsplătire a credincioșiei cu bucuria sfântă consemnată de iconografia Bisericii, care este îndemnătoare pentru pregătirea după cuviință a începutului unui nou an școlar, a adăugat Înaltpreasfinția Sa. În cadrul slujbei, Chiriarhul a hirotonit întru diacon pe tânărul Daniel-Ionel Costina, profesor de religie, acesta urmând a fi hirotonit preot pe seama Parohiei Hunedoara Timișană, Protopopiatul Arad.

Răspunsurile liturgice, atât seara la Priveghere cât și în ziua de praznic, la Sfânta Liturghie, au fost date de studenți și seminariști de la școlile teologice arădene.

Slujire Arhierescă și hirotonie de preot în Catedrala Arhiepiscopală din Arad

În Duminica a XII-a după Rusalii, 6 septembrie 2020, Chiriarhul arădean, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, a săvârșit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie în Catedrala Arhiepiscopală „Sfânta Treime” din Arad, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi.

În cuvântul de învățătură chiriarhul nostru a vorbit despre ceea ce înseamnă „Biserica și lumea” (cf. I Cor. 16; Matei 21) în grija lui Dumnezeu, luând pe om împreună lucrător spre plinirea binelui, ilustrative fiind citirile Duminicii a 13-a după Rusalii, a pildei lucrătorilor răi, ținători ai roadelor muncii numai pentru ei, îndemnând adică pe credincioși a fi lucrătorii cei buni care vor da roada ostenețelor Stăpânului viei, Care va împărți, desigur și altora cele de trebuință. Simbolic, via reprezintă Biserica răspândită în lume, extinsă peste întreaga creație, Domnul Însuși fiind vița cea adevărată iar credincioșii, mlădițele. Înzestrarea viei cu tot ceea

ce contribuie la o bună gospodărire, adică gardul, teacul, turnul, fiecare cu semnificația sa, zidiri de piatră, amintesc de cea unghiulară care închipuie tot pe Domnul, istoria biblică și universală ajutând la înțelegerea îndelungatei răbdări a lui Dumnezeu, tematică tratată de Cazania zilei, în sensul că omul are libertatea de lucrare, providența intervenind la răstimpuri, cum este și venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu pentru a o mântui. Garanția desăvârșirii o împărtășește apostolul zilei că Domnul vine, creștinul nutrind conștiința că trebuie să-l cheme, a arătat Înaltpreasfințitul Părinte Timotei.

În cadrul slujbei, Înaltpreasfinția Sa a săvârșit hirotonia întru preot a diaconului dr. Lucian Baba, fiul regretatului părinte Teodor Baba, fost conferențiar universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” din Arad, pe seama Parohiei Variașu Mare, Protopopiatul Arad, iar la finalul slujbei l-a hirotesit duhovnic.

Binecuvântare de lucrări în Parohia Prunișor

În Duminica a XIII-a după Pogorârea Sfântului Duh, Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului, a poposit în mijlocul comunității eclesiale din Parohia Prunișor, Protopopiatul Sebiș.

Preasfinția Sa a fost întâmpinat de către Preaonoratul părinte Beni Ioja, protoiereu al Protopopiatului Sebiș, alături de un sobor de preoți și diaconi, de copii și tineri îmbrăcați în straie populare, de numeroși credincioși și de distinse oficialități locale și județene.

Ierarhul a binecuvântat lucrările exterioare ale bisericii cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”, după care a oficiat Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie în biserica parohială. Din sobor au mai făcut parte: Preaonoratul Părinte Adrian Zaha, protoiereu al Protopopiatului Ineu, Precucernicul Părinte Florin Ioan Avram, preot paroh, Diaconii Liviu Bisorca și Cristian Marian Petruț de la Catedrala Veche din Arad.

În cuvântul de învățătură Ierarhul a făcut o prezentare a conținutului istoric și profetic al pildei rostite de Mântuitorul Hristos (Matei 21, 33-44). Această pildă are conținut istoric, adică s-a petrecut în timpul trecut, Domnul Hristos descriind nerecunoștința poporului ales în pregătirea venirii lui Mesia și profetic, întrucât această pildă a fost rostită de Hristos înainte cu câteva zile de răstignirea Sa.

Din conținutul pildei vedem că Domnul Iisus Hristos identifică via cu Împărăția lui Dumnezeu, iar lucrătorii viei sunt cei chemați de Dumnezeu să pregătească intrarea oamenilor în Împărăția Lui. Constatăm cu toții că noi suntem lucrătorii cărora Dumnezeu le-a încredințat

via – lumea aceasta, iar Biserica lui Hristos are nevoie de slujitori responsabili, care să nu lucreze ca și când ar fi proprietate personală, ci cu dragoste față de Dumnezeu și oameni.

Răspunsurile de strană au fost date de către Grupul catehetic „Sfântul Stelian” al parohiei, condus de studentul Denis Roșu-Drăgan.

La sfârșitul Liturghiei, părintele paroh Avram Florin Ioan a fost felicitat pentru munca depusă, iar în semn de apreciere a fost hirotesit întru iconom.

Preotul paroh a mulțumit Preasfințitului Părinte Emilian pentru bucuria prilejuită, oferindu-i o icoană cu Sf. Ierarh Sava Brancovici în semn de recunoștință. De asemenea, a transmis Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Timotei cuvânt de mulțumire pentru întreaga purtare de grijă părintească oferită comunității din Prunișor. În același timp, a mulțumit pentru prezență: preoților, diaconilor, oficialităților județene și locale, și tuturor credincioșilor.

(Știrile au fost preluate din cadrul site-ului arhiepiscopiaaradului.ro)

Sfântul Cuvios Ioan de la Prislop

Printre sfinții români canonizați recent se numără și Cuviosul Ioan din Mănăstirea Prislop (Hunedoara). Această mănăstire, așezată într-o zonă liniștită de munte, aproape de Hațeg, a fost la început o mică sihăstrie de rugăciune pentru călugării iubitori de Hristos.

La începutul secolului XV, Sfântul Nicodim de la Tismana întemeiază aici o mănăstire cu viață de obște, numită multă vreme Mănăstirea Silvașul, după satul cu același nume din apropiere. Aici s-au nevoit de-a lungul secolelor XV-XVIII mulți călugări cu viață sfântă din Transilvania și de peste Carpați.

Unul dintre marii sihaștri de la Prislop, care a rămas în evlavia credincioșilor din Țara Hațegului și din întreaga noastră țară, este și Cuviosul Ioan de la Prislop, cinstit în tradiția locală cu numele de „Sfântul Ioan de la Silvaș”. Amintirea lui se păstrează pe scurt, atât în tradiția orală legată de Mănăstirea Prislop, cât și într-o cronică anonimă în versuri, compusă de localnici, intitulată „Plângerea Sfintei Mănăstiri a Silvașului, din eparhia Hațegului din Prislop”, scrisă în secolele XVII-XVIII.

După aceste izvoare orale și scrise, Cuviosul Ioan era localnic din satul Silvașul de Sus, fiu de părinți foarte credincioși. Renunțând la căsătorie din marea sa dragoste pentru Hristos, fericitul Ioan intră în obștea Mănăstirii Prislop (Silvașul) pe la sfârșitul secolului XV sau începutul celui următor. Nevoindu-se aici mulți ani în aspre ostenele, precum: post îndelungat, rugăciuni neîncetate, lacrimi, privegheri și ascultare și sporind mult în sfințenie, Cuviosul Ioan s-a retras în munte la desăvârșita liniște, pe valea pârâului Silvuț. Aici, la un kilometru mai sus de mănăstire, în malul stâncos și adânc al pârâului, marele sihastru și-a săpat singur cu dalta o mică chilie ce se păstrează și astăzi și este cunoscută în partea locului cu numele de „chilia” sau „casa sfântului”. Credincioșii aveau mare evlavie către el și multă încredere în rugăciunile lui, încât îl cinsteau ca sfânt încă din viață și veneau adesea la

peșteră să-i spună necazurile și să-i ceară sfatul.

În această peșteră, săpată cu atâta osteneală de mâinile lui, s-a nevoit Cuviosul Ioan mulți ani, luptându-se cu bărbăție cu ispitele diavolilor. Căci, uneori îl luptau cu somnul, alteori, cu dureri în trup și năluciri de tot felul; alteori, cu duhul desfrânării îl chinuiau, iar alteori, cu părerea de sine și cu duhul slavei deșarte îl amenințau. Însă, fericitul sihastru, întărindu-se cu semnul Sfintei Cruci, cădea la rugăciune cu mâinile înălțate la cer și nu se ridica până nu-i alunga pe demoni. Dar câți ani s-a nevoit aici în „casa sfântului”, pe câți a vindecat cu rugăciunile sale și care erau ostenelele cele de taină numai singur Dumnezeu le știe!

Văzând diavolul că este mereu biruit prin rugăciunile Cuviosului Ioan, a reușit să-lucidă într-un chip ca acesta. Pe când Cuviosul Ioan își săpa cu dalta o fereastră în peretele chiliei, un om înarmat de pe malul celălalt al pârâului, fiind la vânatoare, l-a împușcat cu îngăduința lui Dumnezeu, crezând că este o fiară. Astfel și-a dat duhul în mâinile Mântuitorului nostru Iisus Hristos, ca un mare sihastru martir și rugător neadormit al neamului nostru.

Apoi, rudele i-au ridicat sfintele moaște din peșteră și le-au depus în biserica satului. Auzind despre ele, câțiva călugări din Țara Românească au cerut moaștele Cuviosului Ioan de la Prislop, pe care, primindu-le în dar, le-au dus peste Carpați, la mănăstirea lor. Probabil au fost duse la Tismana, la Bistrița Olteană, la Curtea de Argeș sau Cozia, care au fost dintotdeauna atât de legate de credincioșii și mănăstirile Transilvaniei. Sufletul lui însă este numărat în ceata sfinților și se roagă pentru mântuirea tuturor.

Sfântul Ioan de la Prislop a fost canonizat la 20-21 iunie 1992 și se prăznuiește la 13 septembrie.

(Arhimandrit Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, Editura Mănăstirea Sihăstria, 2011, p. 151-152)

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului
 Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA
 Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Pr. CAIUS CUȚARU,
 SORIN GHEORGHE SĂPLĂCAN
 Administrație: Pr. FILIP ALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
 Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
 Tipărit la Poudique srl Arad.
 ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
 Costul unui abonament este de 50 lei anual.